

PS Părinte Damaschin Dorneanul și-a susținut teza de doctorat: 692 de pagini și 3342 note bibliografice

Sala „Spiridon Cândea” a Facultății de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu a găzduit miercuri, 18 decembrie, un eveniment academic de ținută, prilejuit de susținerea publică a două teze de doctorat remarcabile, notate la final de comisia de evaluare cu „Exceptional”. Prima teză prezentată public a fost cea elaborată de Preasfințitul Părinte Damaschin Dorneanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților. Lucrarea ierarhului este intitulată „Dimensiunea mistagogică a Săptămânii Sfintelor Pătimiri. Elemente de antropologie duhovnicească”, fiind scrisă sub coordonarea științifică a arhid. prof. univ. dr. Ioan I. Ică jr. Cea de-a doua teză susținută public miercuri la Sibiu se intitulează „Spiritualitatea jertfei în opera Părintelui Dumitru Stăniloae. Regândirea unui parcurs teologic în receptarea neo-patristică”, fiind elaborată de Ionuț Vasile Crișan, sub îndrumarea aceluiași profesor.

Comisia de evaluare a celor două teze a fost prezidată de Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, și formată din arhid. prof.

univ. dr. Ioan I. Ică jr., prof. univ. dr. Mihai Himcinschi de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, prof. univ. dr. Ștefan Iloaie de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și prof. univ. dr. Sebastian Moldovan de la facultatea sibiană.

În fața unui public numeros – alcătuit din profesori de teologie, părinți consilieri ai Centrului Eparhial Iași, preoți, monahi de la Sihăstria Putnei, jurnaliști, doctoranzi și studenți – ce a umplut până la refuz Sala „Spiridon Cândea”, primul candidat, PS Părinte Damaschin Dorneanu, a subliniat la începutul prelegerii publice motivația alegerii temei „Dimensiunea mistagogică a Săptămânii Sfintelor Pătimiri. Elemente de antropologie duhovnicească”: „Scopul lucrării de față este îndoit: de a arăta cum îi pregătește Biserica pe credincioși, prin rânduielile ei, pentru a re trăi, aici și acum, Sfintele Pătimiri și Învierea lui Hristos, Dumnezeu-Omul (și nu o poate face decât cunoscând Cine este Acesta Care vine spre Pătimire), și cum, cunoscându-L pe El, credincioșii se cunosc pe sine, ca persoane umane create de Dumnezeu și destinate a fi dumnezei după har. Ambele viziuni se împletesc, neputând fi dissociate nici măcar din considerente de strictețe metodologică, ele venind în sprijinul fundamentării că Ortodoxia nu este un cumul de doctrine/învățăături destinate a deveni bagaj intelectual, ci viață, trăită plenar, nu într-un trecut rememorat istoricește, ci într-un astăzi al lui Dumnezeu care devine și astăzi al omului, vecin cu veșnicia pregustată prin Biserică. Prezentul studiu vine ca smerită atitudine față de un dublu context deopotrivă defavorizant, dar, poate tocmai de aceea, nu mai puțin stimulator. Pe de o parte, participarea credincioșilor la celebrările Săptămânii Mari, deși mai susținută și cu mai multă implicare efectivă și afectivă decât în alte perioade ale anului liturgic, rămâne totuși de multe ori caracterizată de un grad de superficialitate nepermis, cu șansa de a decădea în formalism sec și ritualism uniformizant și nestimulator de trăiri spirituale profunde. Ca atare, cercetarea de față se dorește a fi o introducere în sensul mistagogic al sfintelor slujbe din Săptămâna Sfintelor Pătimiri, cu revelarea conținutului duhovnicesc al elementelor de ritual, așa cum au ajuns ele până acum în urma evoluției cultice, al sensurilor selecției scripturistice și al învățăturii pe care o oferă imnografia celor dispuși a o percepe, dincolo de melosul emoționant, în profunzimea conținutului imnurilor alcătuite sub inspirația Duhului Sfânt”.

Un «schimb» de morminte și o relație între învieri: „Ieși Lazăre din mormânt, ca să intru Eu în el”

În continuare, ierarhul a prezentat rezumativ conținutul fiecărui capitol și subcapitol din lucrare, accentuând elementele de originalitate. Redăm în continuare, pentru o mai bună înțelegere a valorii tezei, un fragment din capitolul

III.2. – „Uvertura Pătimirii: Sâmbăta lui Lazăr și Duminica Stălpărilor”, subcapitolul III.2.3. – „O înviere prevestind alte două: Învierea lui Hristos și învierea de obște”: „În teologia biblică, episodul învierii lui Lazăr este considerat al șaptelea «semn» (sêmeion) și ultimul din seria «Cărții Semnelor» (cap. 2-12) pe care le conține Evanghelia după Ioan. El se cere a fi analizat nu doar per se, ca o minune izolată, motivată de o afecțiune personală a lui Iisus față de Lazăr, ci în orizontul valențelor sale profetice, intuite de referatul biblic și amplu dezvoltate de iconografie și literatura patristică. Această minune prevestește și determină condamnarea la moarte a lui Iisus, dar este și o profeție a pogorării Sale în iad și a Învierii din morți. Practic, în Sâmbăta lui Lazăr se realizează un «schimb» de morminte și o relație între învieri; conștient de repercusiunile (care vor conduce la acuzare și exterminare) pe care le va avea gestul Său, Iisus alege totuși să-l împlinească (metaforic, Iisus ar spune «Ieși, Lazăre, din mormânt, ca să intru Eu în el»), știind că învierea lui Lazăr va fi urmată, în pofida punerii la cale omenești, de «adevărata», deplină, Înviere, pe care cea de astăzi, provizorie, doar o profețește. Iconograful notează cât se poate de explicit care este unul din motivele pentru care s-a săvârșit această minune, și anume ca profeție despre însăși Învierea cu trupul a lui Hristos din morți: «Tu ai răpit, Mântuitorule, ca un păstor, pe omul cel stricat de patru zile, Făcătorule, de la lupul cel cumplit cu adevărat și atotmâncător, ca un puternic și Domn, arătându-Ți cu aceasta dinainte, slava ce s-a văzut în toată lumea, a învierii Tale celei de a treia zi». După Sfântul Ioan Gură de Aur, Hristos face această înviere ca «să le arate [ucenicilor, n.n.] că-l va fi ușor să-și dăruiască Lui ce a dăruit El altuia». Aceasta cu atât mai mult cu cât îl aveau de acum în față pe Lazăr, ca «mărturie preaadevărată (panalēthestatos martys) a Învierii celei de a treia zi». Glasul lui Iisus «s-a făcut viață celui mort», pentru că El Însuși este «chip învierii». Sfântul Ioan Gură de Aur tâlcuiește expresia «a strigat cu glas mare» (In 11, 43) tot în sensul că strigarea lui Iisus preînchipuie, la fel, învierea de obște, prin legătura cu sunetul puternic al trâmbiței. Deja, cu învierea lui Lazăr, iadul și moartea pierd teren în fața Celui ce este «Spicul vieții», anticipându-se cele care se vor petrece peste o săptămână: «moartea a fost legată cu glasul Tău»; glasul Lui s-a auzit până în «adâncurile iadului» și i-a stricat «împărățiile»; «iadul s-a prădat (eskyleutē)», a fost «legat», se îngrozește, se clatină și se cutremură mai înainte de răstignirea lui Iisus. «Iadul cel mai de dedesubt» ia contact cu Cel ce este «biruitorul morții» și se teme. Moartea însăși se spăimântează, nu poate sta în fața Vieții, așa cum «s-a scuturat stricăciunea cu duhul nestricăciunii», simte că este biruită și că va fi distrusă desăvârșit. Cu două zile înainte de minunea învierii lui Lazăr, «moartea începe a se îngrozi» pentru că «simte» venirea la ea; «Cel ce este viața» face deșartă moartea: «Venind Tu către Betfaghe, vrăjmașul iad a simțit sunetul picioarelor Tale și s-a atins de picioarele lui Lazăr, zicându-i: De va vrea să

te cheme pe tine Viața, să nu zăbovești, ci să ieși curând, că am cunoscut nimicirea mea peste puțin»”.

Una dintre concluziile interesante ale tezei de doctorat a Preasfințitului Părinte Damaschin a fost aceea că Săptămâna Mare poate fi văzută ca și crescendo tensional și chiasm structural: „Dincolo de raporturile de factură istorico-liturgică dintre Postul Mare propriu-zis și Săptămâna Mare, în modalitatea cum se prezintă astăzi întreaga perioadă a Triodului toate săptămânile precedente reprezintă o pregătire și o anticipare a Săptămânii Sfintelor Pătimiri și a Învierii. Săptămâna a șasea cunoaște deja o accelerare a familiarizării credincioșilor cu temele principale care vor debuta concret cu praznicul «în doi timpi» de la finalul ei (Sâmbăta lui Lazăr și Duminica Intrării în Ierusalim). Ritmul se va accentua, trecând prin Triduum-ul Mirelui, pentru a atinge o tensiune maximă în Joia Mare și în Vinerea Mare. Această inițiere progresivă în taina Morții și Învierii lui Hristos determină caracterizarea timpului acestei săptămâni drept unul linear, ascendent, în crescendo tensional. În același timp, permanentele reveniri și reluări tematice, precum și o anumită simetrie compozițională (mormântul lui Lazăr-mormântul lui Iisus; cele trei ungeri cu mir ale lui Iisus: sâmbăta învierii lui Lazăr, miercuri și vineri seara/sâmbătă) permit să citim această săptămână și într-o ciclicitate, într-o desfășurare în spirală. Încă o dată este validată tensiunea dintre diacronic și sincron în mistagogia timpului liturgic. În paralel cu această înțelegere a timpului, Săptămâna Mare își descoperă și o structură primară de tip chastic (A'-B-A), dacă analiza zilelor optează, alternativ, nu pentru o viziune lineară sau ciclică, ci pentru una gravitând în jurul centralității date de semnificația Joii Mari. În această zi, Mielul era deja jertfit euharistic (B), anticipând, nu mai puțin de «real», jertfa în sine a Mielului-Jertfă și Jertfitor care a încununat Pătimirile celebrate în Triduum-ul pascal (A). Asigurând simetria compozițională, Triduum-ul Mirelui trimite cu mintea la rodirea acestei jertfe în Biserică, în perspectiva eshatologică pregnant subliniată în aceste zile înțelese ca «Nuntă a Mielului» (A')”.

În continuare, a urmat citirea referatelor de către coordonatorul tezei de doctorat și membrii comisiei de evaluare, care au subliniat originalitatea temei, uriașul efort de documentare și aparatul bibliografic complex (692 de pagini în total, dintre care 68 cuprinzând bibliografia și 3342 note bibliografice), valoarea academică și duhovnicească a lucrării Preasfințitului Părinte Damaschin înscriindu-se într-una de pionierat în teologia românească.

A doua teză susținută public miercuri la Sibiu se intitulează „Spiritualitatea jertfei în opera Părintelui Dumitru Stăniloae. Regândirea unui parcurs teologic în receptarea neo-patristică” și a fost elaborată de Ionuț Vasile Crișan, tot sub îndrumarea arhid.

prof. univ. dr. Ioan I. Ică jr.

Ambele teze au fost foarte apreciate de comisie și de public și au primit calificativul „Exceptional”. Cei doi candidați au fost declarați doctori în Teologie, după ceremonia depunerii jurământului de credință, care a avut loc în capela facultății. (Tudorel Rusu, Ștefan Mărculeț)

[Galerie FOTO completă de la evenimentul academic, aici.](#)

Dimensiunea mistagogică a Săptămânii Sfințelor Pătimiri.
Elemente de antropologie duhovnicească

conducător științific:
Arhid. Prof. Univ. Dr. IOAN I. ICĂ

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu
Facultatea de Teologie Ortodoxă "Andrei Șaguna"

TEZĂ DE DOCTORAT

conducător științific:
Arhid. Prof. Univ. Dr. IOAN I. ICĂ jr.

doctorand:
PS DAMASCHIN (IOAN-DANIEL) LUCHIAN

Sibiu, 2019

doxologia.ro